

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського
суду у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР
за березень 2025 року

Зміст

1. Справи про банкрутство	4
1.1. Про безспірність вимог кредитора за аграрною розпискою як підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство.....	4
1.2. Про належний та ефективний спосіб захисту при зверненні із заявою про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності у справі про банкрутство.....	6
1.3. Про недостатність формального перебування у ЗСУ для зупинення провадження у справі	8
2. Справи, пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством	9
2.1. Щодо оцінки рішення АМК, прийнятого на підставі правочину, визнаного судом недійсним	9
3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів	13
3.1. Щодо обмеження корпоративних прав акціонера при передачі акцій в управління АРМА та особливості реалізації прав за акціями.....	13
3.2. Щодо юрисдикції спорів про поновлення на посаді директора, звільненого за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України.....	16
3.3. Щодо визнання недійсним акта приймання-передачі майна до статутного капіталу ТОВ як фраздаторного правочину	18
4. Справи щодо земельних відносин та права власності	21
4.1. Щодо неможливості відчуження з державної в комунальну або приватну власність земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології місцевого значення	21
4.2. Щодо недопустимості вилучення об'єктів спільної власності територіальних громад без згоди відповідних громад або рішень їхніх рад, крім випадків, передбачених законом	23
4.3. Щодо оформлення права користування земельною ділянкою співвласниками багатоквартирного будинку в межах, необхідних для його обслуговування.....	25
5. Справи в інших спорах, що виникають з господарських правовідносин	27
5.1. Щодо можливості стягнення збитків у зв'язку з помилками в податковій накладній	27

Перелік уживаних скорочень

АТ	– акціонерне товариство
АМК	– Антимонопольний комітет України
АРМА	– Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВС	– Верховний Суд
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс України
ГУНП	– Головне управління Національної поліції
ЄДР	– Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КМУ	– Кабінет Міністрів України
КУзПБ	– Кодекс України з процедур банкрутства
ОДА	– обласна державна адміністрація
ОП КГС ВС	– об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ОСББ	– об'єднання співвласників багатоквартирного будинку
ПП	– приватне підприємство
ПК України	– Податковий кодекс України
ТОВ	– товариство з обмеженою відповідальністю
ЦК України	– Цивільний кодекс України

1. Справи про банкрутство

1.1. Про безспірність вимог кредитора за аграрною розпискою як підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство

Наявність аграрної розписки, самостійно виданої самим скаржником, який визначив суму безумовного грошового зобов'язання за нею та строк виконання зобов'язання, без відмітки про її виконання, є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою. Спори щодо договору поставки між сторонами, законності виконавчого напису чи спори боржника з приватним виконавцем про порядок виконання виконавчого напису не є спором про право в розумінні ст. 39 КУзПБ.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Фермерського господарства «Золотий Жайвір» (далі – ФГ «Золотий Жайвір») на рішення судів попередніх інстанцій щодо обґрунтованості / необґрунтованості відкриття провадження у справі про банкрутство зазначеного товариства.

До місцевого господарського суду звернулося ТОВ «Суффле Агро Україна» (далі – Кредитор) із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство ФГ «Золотий Жайвір» (далі – Боржник), обґрунтовуючи наявністю заборгованості за фінансовою аграрною розпискою.

Суд першої інстанції відкрив провадження у справі про банкрутство, з чим також погодився апеляційний суд. Судові рішення мотивовано обґрунтованістю тверджень кредитора про наявність у боржника безспірних грошових зобов'язань перед ним за фінансовою аграрною розпискою, строк виконання яких настав; відсутністю підстав для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство боржника, передбачених ч. 6 ст. 39 КУзПБ.

За висновками судів спори між сторонами щодо договору поставки, щодо законності виконавчого напису чи спори боржника з приватним виконавцем щодо порядку виконання виконавчого напису, вчиненого на аграрній розписці, не є спором про право в розумінні КУзПБ в контексті наявності безумовної та безспірної заборгованості за аграрною розпискою, що стала підставою для звернення із заявою про відкриття провадження у цій справі про банкрутство.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до ч. 2 ст. 8 КУзПБ право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство мають боржник, кредитор.

Системний аналіз статей 1, 8, 34, 39 КУзПБ свідчить, що правовими підставами для відкриття провадження у справі про банкрутство є: наявність грошового зобов'язання боржника перед кредитором, строк виконання якого сплив на дату звернення кредитора до суду; відсутність між кредитором та боржником спору про право стосовно заявлених вимог; до підготовчого засідання суду вимоги кредитора (кредиторів) боржником у повному обсязі не задоволені.

З огляду на важливі правові наслідки відкриття провадження у справі про банкрутство, які, крім заявника та боржника, стосуються невизначеного кола осіб – потенційних кредиторів боржника та інших учасників, ухваленню відповідного рішення суду (відкриття провадження у справі про банкрутство або відмова у відкритті) має передувати системний аналіз обставин, пов'язаних із правовідносинами, з посиланням на які заявник обґрунтовує свої вимоги до боржника, на підставі поданих доказів. Лише після з'ясування та перевірки таких обставин суд може встановити обґрунтованість вимог кредитора до боржника, а також наявність чи відсутність спору про право у цих правовідносинах як передумови для відкриття провадження у справі.

Наявність боргу при ініціюванні справи про банкрутство підтверджується доказами у відповідному обсязі та порядку, передбаченому статтями 74, 76–77 ГПК України, з урахуванням правової природи правовідносин, які виникли між боржником та його кредитором.

КГС ВС врахував, що відносини, які виникають під час оформлення, видачі, обігу, виконання аграрних розписок регулюються Законом України «Про аграрні розписки» (далі – Закон).

Товарна аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, який фіксує безумовне зобов'язання боржника здійснити поставку саме узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначаються сторонами саме в аграрних розписках, порядок видачі якої унормовано, зокрема ст. 9 Закону, а виконання за нею має відповідати вимогам ст. 12.

За змістом частин 1, 5, 6, 9 ст. 12 Закону аграрні розписки діють до повного їх виконання. Фінансові аграрні розписки виконуються шляхом перерахування боржником за аграрною розпискою грошових коштів на вказаний кредитором за аграрною розпискою банківський рахунок. Кредитор за аграрною розпискою зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дня отримання виконання зобов'язання за аграрною розпискою зробити на аграрній розписці напис «Виконано», що скріплюється його підписом, і повернути таку аграрну розписку боржнику. За згодою кредитора і боржника за аграрною розпискою допускається часткове виконання зобов'язань.

Тобто законодавець у спеціальному законі чітко і безальтернативно визначив, що саме запис кредитора про повне або часткове виконання зобов'язання на самій аграрній розписці є належним підтвердженням її виконання.

Приписами ст. 13 Закону унормовано, що наявність аграрної розписки без відмітки про її виконання є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою.

Отже, сама по собі відсутність напису «Виконано» при умові настання строку виконання фінансової аграрної розписки свідчить про наявність безспірних вимог кредитора до боржника.

Суди попередніх інстанцій, встановивши відсутність напису «Виконано» при умові настання строку виконання фінансової аграрної розписки, дійшли висновку про наявність безспірних вимог кредитора до боржника, зазначивши, що посилання

в аграрній розписці на договір поставки направлене виключно на підтвердження юридичного статусу кредитора відповідача (боржника).

КГС ВС зазначив про правомірність висновків судів про те, що оскільки сума безумовного зобов'язання була визначена самим боржником за договорами поставки під час видачі ним фінансової аграрної розписки за погодженою з кредитором формулою, така обставина презюмувала обізнаність боржника не лише з обсягом зобов'язань, а й з їх безумовністю та безспірністю.

До того ж, оцінюючи доводи скаржника щодо наявності спору про право, місцевий та апеляційний господарські суди правильно встановили, що матеріали справи не містять, а боржник не надав доказів, зокрема судового рішення, яке б встановлювало недійсність аграрної розписки чи відсутність зобов'язання за нею, або ж припинення такого зобов'язання. Боржник не довів належними та допустимими доказами, як передбачено у ст. 12 Закону, що він здійснив розрахунки за аграрною розпискою.

У контексті наявності безумовної та безспірної заборгованості за аграрною розпискою, що стала підставою для звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство, спори щодо договору поставки між сторонами, законності виконавчого напису чи спори боржника з приватним виконавцем порядку виконання виконавчого напису не є спором про право в розумінні ст. 39 КУзЗПБ.

КГС ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій про відсутність спору про право, оскільки в силу прямо встановленого правового регулювання Закону України «Про аграрні розписки», наявність аграрної розписки, самостійно виданої самим скаржником, який визначив суму безумовного грошового зобов'язання за нею та строк виконання зобов'язання, без відмітки про її виконання є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою, що відповідає приписам ст. 13 цього Закону. З огляду на це у суду були підстави для відкриття провадження у справі про банкрутство ФР «Золотий Жайвір».

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС залишив без змін рішення судів попередніх інстанцій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 924/700/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125638006>.

1.2. Про належний та ефективний спосіб захисту при зверненні із заявою про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності у справі про банкрутство

Належним та ефективним способом захисту при зверненні із заявою про покладення солідарної відповідальності є пред'явлення вимог щодо встановлення порушення з покладенням за таке порушення солідарної відповідальності з одночасним стягненням із суб'єкта відповідної суми

КГС ВС розглянув касаційну скаргу АТ «Державний експортно-імпортний банк України» (далі – АТ «Укрексімбанк») на рішення судів попередніх інстанцій у питанні покладення солідарної відповідальності на керівника ТОВ «Райз-цукор» (боржник, який перебуває у стадії ліквідаційної процедури).

Місцевий господарський суд встановив порушення керівником ТОВ «Райз-цукор» вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ, оскільки станом на 01.02.2021 Товариство мало прострочену заборгованість щонайменше перед 39 кредиторами і ознаки неплатоспроможності, коли задоволення вимог одного або кількох з них призвело б до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника у повному обсязі перед іншими кредиторами.

Суд апеляційної інстанції не підтримав висновки суду першої інстанції та скасував ухвалу в частині задоволення заяви АТ «Укрексімбанк» про встановлення судом порушення керівником ТОВ «Райз-цукор» вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ з огляду на відсутність доказів як бездіяльності керівника боржника, так і ознак неплатоспроможності Товариства.

ОЦІНКА СУДУ

Солідарна відповідальність є правовим механізмом захисту та відновлення прав кредиторів (які були необізнані з вини боржника про стан його неплатоспроможності як під час вступу з ним у господарські відносини, так й після цього, під час погіршення платоспроможності боржника до стану загрози неплатоспроможності) за рахунок особистого майна керівника (органів управління) боржника, тобто майна, відмінного від майна боржника.

Солідарна відповідальність покладається за порушення (неподання боржником, який перебував у стані загрози неплатоспроможності, заяви про відкриття справи про банкрутство), наслідком якого є неможливість виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами у разі задоволення вимог одного або кількох кредиторів боржника. Тому солідарна відповідальність має деліктну природу, що узгоджується з ч. 1 ст. 1166 ЦК України, у якій встановлено, що майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

За правовою природою зменшення майнової сфери боржника є збитками (ч. 2 ст. 22 ЦК України), які завдані боржнику такою особою.

Законодавець не розділяє ні в часі, ні в кількості звернень і судових проваджень вирішення питання про покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями боржника у справі про банкрутство, встановлюючи лише процедуру розгляду та вирішення такого спору: 1) встановлення порушення; 2) з подальшим покладенням за таке порушення солідарної відповідальності та стягнення з суб'єкта відповідної суми.

КГС ВС вказав, що судові рішення про виявлення порушення без притягнення винної особи до відповідальності вочевидь не призводять до захисту будь-чиїх прав

і створює потребу в повторному зверненні до суду, що порушує ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та не відповідає усталеній практиці Великої Палати Верховного Суду.

Тож належним та ефективним способом захисту при зверненні із заявою про покладення солідарної відповідальності є пред'явлення вимог щодо встановлення порушення з покладенням за таке порушення солідарної відповідальності з одночасним стягненням із суб'єкта відповідної суми.

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС змінив постанову апеляційного господарського суду, виклавши її мотивувальну частину в редакції своєї постанови, в решті судового рішення залишив без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.02.2025 у справі № 914/1200/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125673320>.

1.3. Про недостатність формального перебування у ЗСУ для зупинення провадження у справі

Для зупинення провадження у справі на підставі перебування сторони у складі Збройних Сил України (далі – ЗСУ) недостатньо самого факту введення воєнного стану і формального перебування особи у складі ЗСУ. Необхідно встановити, що військова частина, де проходить службу особа, переведена на воєнний стан та виконує бойові завдання у зоні бойових дій.

На стадії ліквідаційної процедури у справі про банкрутство ТОВ «ПРОБІЛД» (боржник) місцевий господарський суд стягнув із ОСОБА_1 (засновник боржника) на користь боржника суму, що дорівнює сумі непогашених та визнаних судом кредиторських вимог, як субсидіарну відповідальність.

Під час здійснення апеляційного провадження ОСОБА_1 звернувся з клопотанням про його зупинення до припинення перебування ОСОБА_1 у складі ЗСУ та в інших, утворених відповідно до закону, військових формуваннях, що переведені на воєнний стан. Суд апеляційної інстанції задовольнив подане клопотання на підставі п. 3 ч. 1 ст. 227 ГПК України.

Предметом касаційного перегляду у цій справі було питання дотримання судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права під час постановлення ухвали про зупинення апеляційного провадження у справі на підставі зазначеної статті Кодексу.

ОЦІНКА СУДУ

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 введено в Україні воєнний стан, який неодноразово продовжувався відповідними Указами.

Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод

людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб визначені нормами Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 227 ГПК України суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у випадках перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі ЗСУ або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції.

Для вирішення питання про зупинення провадження у справі господарський суд у кожному випадку повинен з'ясувати, чим обумовлюється неможливість розгляду такої справи.

За змістом п. 3 ч. 1 ст. 227 ГПК України процесуальний закон пов'язує необхідність зупинення провадження у справі з фактом перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції.

Здійснюючи касаційний перегляд, КГС ВС врахував висновки Верховного Суду про те, що для вирішення питання про зупинення провадження недостатньо самого факту введення воєнного стану і формального перебування сторони у складі ЗСУ, оскільки не кожен структурний елемент у складі ЗСУ переведений на воєнний стан, тобто виконує бойові завдання у зоні бойових дій. До того ж згідно з п. 12 Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженого Указом Президента України від 10.12.2008 № 1153/2008, встановлення відносин військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом, оформлюється письмовими наказами по особовому складу.

З огляду на викладене КГС ВС виснував, що суд апеляційної інстанції дійшов передчасного висновку про зупинення апеляційного провадження, оскільки не вбачалося обставин щодо переведення військової частини на воєнний стан або залучення до проведення антитерористичної операції відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 227 ГПК України.

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС скасував ухвалу суду апеляційної інстанції та направив справу до цього суду для продовження розгляду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2025 у справі № 904/4027/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125768903>

2. Справи, пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством

2.1. Щодо оцінки рішення АМК, прийнятого на підставі правочину, визнаного судом недійсним

За своєю правовою природою недійсність правочину є юридичним матеріально-правовим фактом, який впливає не лише на оцінку АМК впливу на певний ринок та допустимість концентрації без порушення законодавства, але

і на дотримання як суб'єктом господарювання, так і самим АМК всіх врегульованих нормами законодавства способу, порядку та процедур, необхідних для надання дозволу суб'єкту звернення про надання дозволу на концентрацію. Зокрема, як щодо обов'язку самого заявника здійснювати подання в АМК достовірної та повної інформації згідно з вимогами Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Положення, так і обов'язку АМК всебічно та повно з'ясовувати обставини на підставі належним чином підтверджених, викладених у заяві про надання дозволу на концентрацію обставин.

Така достовірність не може ґрунтуватися на недійсних правочинах. Правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним саме з моменту його укладення, а не з моменту відповідного рішення суду.

Загальні підходи та принципи оцінки законності рішень, прийнятих, у тому числі, на підставі недійсного правочину, є однаковими як для суду, так і для органів АМК.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу АТ «Харківобленерго» (далі АТ «Харківобленерго») у справі за позовом АТ «Харківобленерго» до АМК (далі – Комітет), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача – SMART HOLDING (CYPRUS) LTD (СМАРТ ХОЛДІНГ (САЙПРУС) ЛТД); далі – Компанія), про визнання недійсним та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

АТ «Харківобленерго» звернулося до суду з позовом до АМК про визнання недійсним та скасування рішення Комітету № 352-р (далі – Рішення № 352-р), згідно з яким залишено без змін рішення Комітету № 594-р (далі – Рішення № 594-р) про надання дозволу Компанії на придбання акцій АТ «Харківобленерго», що забезпечує перевищення 25 % голосів у вищому органі управління названого товариства, з моменту прийняття; зобов'язання Комітету повторно розглянути заяву уповноваженого представника АТ «Харківобленерго» про перегляд та скасування Рішення № 594-р про надання дозволу Компанії на придбання акцій названого товариства, що забезпечує перевищення 25 % голосів у вищому органі управління АТ «Харківобленерго» (далі – заява) на підставі абзацу 2 ч. 1 ст. 58 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Рішенням господарського суду, залишеним без змін згідно з постановою апеляційного господарського суду, у задоволенні позову відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ:

КГС ВС зазначив, що Компанія звернулася до АМК із заявою про надання дозволу на концентрацію. Предметом концентрації було придбання Компанією акцій АТ «Харківобленерго» у розмірі 4,805 %, що забезпечувало б Компанії перевищення 25 % голосів у вищому органі управління названого товариства.

У заяві про надання дозволу на концентрацію та доданих до неї документах Компанія надала інформацію, у тому числі копії договору купівлі-продажу від 21.12.2020 та додаткових угод до нього, крім інформації щодо самого товариства, яке було учасником зазначеної концентрації.

За результатами розгляду заяви Компанії з доданими до неї документами про надання дозволу на концентрацію, аналізу та вивчення таких документів, зокрема договору та копії, АМК встановив вид концентрації, шлях, спосіб та дійшов висновку, що заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України, та відповідно до ст. 25 Закону № 2210 Рішенням № 594-р надано дозвіл Компанії на придбання акцій АТ «Харківобленерго», що забезпечує перевищення 25 % голосів у вищому органі управління названого товариства.

АТ «Харківобленерго» звернулося до Комітету із заявою про перегляд рішення Комітету від 28.10.2021 № 594-р.

Згідно з Рішенням № 352-р, яке прийнято за результатами перегляду Рішення № 594-р, АМК не встановлено, що обставини, на які посилається АТ «Харківобленерго» (визнання недійсним у судовому порядку договору купівлі-продажу від 21.12.2020), є істотними обставинами, які призвели до необґрунтованого або незаконного прийняття рішення Комітетом.

Водночас за своєю суттю процедура, встановлена у п. 1 ч. 1 ст. 58 Закону № 2210, передбачає, що віднайдено фактичні дані, які раніше не були об'єктивно доступними та можуть призвести до іншого результату розгляду заяви. Тобто існують такі фактичні дані, що в установленому порядку спростовують факти, покладені в основу прийнятого АМК рішення.

За змістом п. 4 ч. 2 ст. 22 та ст. 23 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон № 2210) концентрацією визнається, зокрема, набуття безпосередньо або через інших осіб контролю одним або кількома суб'єктами господарювання над одним або кількома суб'єктами господарювання чи частинами суб'єктів господарювання, зокрема, шляхом безпосереднього або опосередкованого придбання, набуття у власність іншим способом чи одержання в управління часток (акцій, паїв), що забезпечує досягнення чи перевищення 25 або 50 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного суб'єкта господарювання.

АМК чи адміністративна колегія АМК надають дозвіл на концентрацію у разі, якщо вона не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на всьому ринку чи в значній його частині (ч. 1 ст. 25 Закону № 2210).

КГС ВС відзначено, що із правового контексту ч. 1 ст. 58 Закону № 2210 вбачається, що рішення органу АМК може бути переглянуте лише у випадках, визначених законом, зокрема за умови його прийняття на підставі недостовірної інформації та/або у випадку, коли істотні обставини не були і не могли бути відомі Комітету, що зумовило прийняття незаконного та/або необґрунтованого рішення.

КГС ВС вказав, що як орган влади Комітет зобов'язаний на стадії перегляду рішень діяти відповідно до повноважень, визначених ст. 58 Закону № 2210, і позбавлений можливості прийняти рішення відповідно до ст. 59 цього Закону. Водночас компетенція судів щодо перегляду прийнятих органом АМК рішень відповідно до ст. 59 Закону № 2210 полягає в установленні їх законності та обґрунтованості.

При цьому правова природа надання АМК дозволу на концентрацію полягає в оцінці допустимості здійснення певної концентрації з огляду на положення законодавства про захист економічної конкуренції, тобто в оцінці її впливу на певний ринок на підставі наданих документів. Така оцінка здійснюється на підставі, зокрема тих наданих заявником (заявниками) документів, які є дійсними, реальними, чинними та можуть породжувати або породжують правові наслідки.

КГС ВС зазначив, що, залишаючи без змін Рішення АМК № 594-р про надання дозволу на концентрацію, АМК, як і суди попередніх інстанцій, зосередилися на питанні економічної обґрунтованості зазначеного рішення, вказуючи на те, що обставина недійсності договору купівлі-продажу не може спростувати того, що на час подання заяви про надання дозволу на концентрацію, її розгляду та прийняття Рішення № 594-р вона (заява) відповідала вимогам Положення про порядок подання та розгляду заяв про попереднє отримання дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання, затвердженого розпорядженням АМК від 19.02.2002 № 33-р (у редакції розпорядження АМК від 21.06.2016 № 14-рп; далі – Положення), так як до неї були долучені усі необхідні документи, а також того, що концентрація, на яку надано дозвіл, не призвела до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарному ринку або в його значній частині.

КГС ВС зауважив, що при наданні АМК дозволу на концентрацію саме заявник подає відповідне обґрунтування, документи на підтвердження викладених у заяві обставин і несе відповідальність за подання Комітету повної та достовірної інформації для прийняття рішення про надання дозволу на концентрацію.

За таких обставин КГС ВС дійшов висновку, що АМК та суди попередніх інстанцій у прийнятті оскаржуваних рішень не врахували, що за своєю правовою природою недійсність правочину є юридичним матеріально-правовим фактом, який впливає не лише на оцінку АМК впливу на певний ринок та допустимість концентрації без порушення законодавства, але і на дотримання як суб'єктом господарювання, так і самим АМК всіх врегульованих нормами законодавства способу, порядку та процедур, необхідних для надання дозволу суб'єкту звернення про надання дозволу на концентрацію. Зокрема, як щодо обов'язку самого заявника здійснювати подання в АМК достовірної та повної інформації згідно з вимогами Закону № 2210 та Положення, так і обов'язку АМК всебічно та повно з'ясовувати обставини на підставі належним чином підтверджених, викладених у заяві про надання дозволу на концентрацію обставин.

Така достовірність не може ґрунтуватися на недійсних правочинах.

Правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним саме з моменту його укладення, а не з моменту відповідного рішення суду, що помилково не було враховано у висновках АМК та судів попередніх інстанцій.

Така обставина існувала на час розгляду заяви Компанії; ця обставина не могла бути відома АТ «Харківобленерго» на час розгляду заяви АМК; має місце істотність цієї обставини для розгляду заяви Компанії.

Відповідною істотною обставиною є не факт ухвалення судового рішення, не саме це рішення як юридичний факт, а обставина, яка в ньому встановлена.

КГС ВС відхилив доводи Компанії та АМК про те, що обставина недійсності договору (та, відповідно, всіх додатків до нього) не вплинула на висновок АМК, викладений у Рішенні № 594-р, адже такий висновок фактично ґрунтувався на недійсному правочині.

Суд також відхилив аргумент АМК та доводи Компанії про те, що Положення не вимагає надання заявниками договору у розумінні правочину, адже дозволяє надавати до заяви проєкт договору (купівлі-продажу, управління, користування часткою (акціями, паями) тощо), а також можуть бути надані копії пропозицій, листів та інші документи. Зокрема, з огляду на те що за своїм змістом абзац 3 підпункту 12 пункту 2 розділу IX Положення передбачає можливість обрання заявником одного із двох альтернативних варіантів обов'язкового надання вказаних у ньому підтверджуючих документів, а саме: проєкту договору (купівлі-продажу, управління, користування часткою (акціями, паями) тощо) або копії зазначеного договору з відкладальною умовою та пояснення до нього.

Отже, АМК належало оцінити через призму повноти інформації саме той пакет документів, який фактично надав сам заявник.

КГС ВС зазначив, що недійсний документ не може породжувати обґрунтованого рішення, прийнятого на підставі такого недійсного документа.

При цьому загальні підходи та принципи оцінки законності рішень, прийнятих, у тому числі, на підставі недійсного правочину, є однаковими як для суду, так і для органів АМК.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу задоволено частково. Рішення господарського суду та постанову апеляційного господарського суду скасовано. Ухвалено нове рішення про часткове задоволення позову.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2025 у справі № 910/2201/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125804571>

3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів

3.1. Щодо обмеження корпоративних прав акціонера при передачі акцій в управління АРМА та особливості реалізації прав за акціями

Власник арештованих акцій, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та у подальшому передано в управління АРМА за ухвалою суду та за розпорядженням КМУ у зв'язку з винятковим випадком (особлива процедура за ст. 21-1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»), не може посилатися на порушення свого права на управління, оскаржуючи рішення загальних зборів з відповідних підстав (неповідомлення власника акцій про проведення зборів, неврахування пропозицій останнього щодо порядку денного загальних зборів, ненадання можливості ознайомлення з інформацією

та документами, необхідними для прийняття рішень з питань, включених до проєкту порядку денного загальних зборів тощо), оскільки до моменту зняття арешту, виключно управитель може реалізовувати корпоративні права, що виникають з частки.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Приватної компанії з обмеженою відповідальністю «JKX Ukraine B.V.» (далі – Компанія) у справі за позовом скаржника до ПрАТ, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача: 1. АРМА, 2. ПАТ про визнання недійсними рішень загальних зборів акціонерів.

Компанія звернулася до господарського суду з позовом про визнання недійсними рішення дистанційних позачергових загальних зборів акціонерів ПрАТ; скасування реєстраційних дій стосовно ПрАТ.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що відповідачем в особі його органів управління не виконано (порушено) вимоги Закону України «Про акціонерні товариства», а також відповідні положення Статуту ПрАТ. Наслідком цього фактично стало позбавлення законного права учасника – акціонера ПрАТ на участь в управлінні, передбаченого пунктом 1 ч. 1 ст. 27 Закону України «Про акціонерні товариства».

Господарський суд рішенням, яке апеляційний господарський суд залишив без змін, у задоволенні позову відмовив.

Рішення судів мотивовані, зокрема, тим, що позивач як власник арештованих акцій, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (без окремої вказівки на заборону користування) та у подальшому передано в управління АРМА за ухвалою суду та за розпорядженням КМУ у зв'язку з винятковим випадком (особлива процедура за ст. 21-1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»), не може посилатися на порушення свого права на управління, оскаржуючи права управителя (третьої особи - 2)

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що акції (цінні папери) та корпоративні права можуть бути арештовані як майно у кримінальному провадженні і передані в управління Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Відповідно до абз. 4 п. 11 гл. 1 розділу V Положення про провадження депозитарної діяльності (далі – Положення № 735), затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) від 23.04.2013 №735, у разі передачі цінних паперів АРМА в управління Управителю Управитель здійснює повноваження власника таких цінних паперів на підставі договору про управління між АРМА та Управителем з урахуванням вимог та обмежень, встановлених законодавством.

Управитель набуває повноваження щодо реалізації прав на цінні папери та прав за цінними паперами з дати, визначеної договором про управління між АРМА та Управителем (пункт 12 глави 1 розділу V Положення №735).

Відповідно до Договору про управління Управитель, тобто ПАТ, має право здійснювати права та повноваження власників Активів, зокрема, але не виключно, реалізовувати права та повноваження, визначені ст. 27 та іншими нормами Закону України «Про акціонерні товариства», а також інші права та повноваження, передбачені законодавством та статутом відповідної юридичної особи, з урахуванням вимог та обмежень, встановлених законодавством та цим Договором.

КГС ВС відзначив, що наявність ухвали слідчого судді про арешт корпоративних прав (частку статутному капіталі, акції) із встановленням заборони здійснювати облікові операції про внесення змін до системи депозитарного обліку щодо цих акцій та їх передачу в управління АРМА у порядку Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» означає, що власник акцій тимчасово не може розпоряджатися ними на власний розсуд і обмежений у правах за ними.

Відповідно до абз. 5 ч. 7 ст. 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», що визначає особливості управління активами у вигляді частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв, управитель під час здійснення повноважень власника таких активів у вищих органах управління відповідної юридичної особи зобов'язаний погоджувати свої дії з власником таких активів.

За загальним правилом, якщо ухвала про арешт акцій у кримінальному провадженні не містить вказівки про встановлення заборони користування акціями, що стосується обмеження права брати участь в управлінні товариством, і активи передані в управління на підставі ухвали слідчого судді, акціонер реалізує своє право управління шляхом погодження дій управителя, що передбачено абз. 5 ч. 7 ст. 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Водночас, згідно з абз. 6 ч. 7 ст. 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» дія цієї частини не поширюється на управління активами у виняткових випадках з особливостями, передбаченими цим Законом. Відтак, таке правило (необхідність отримання погодження власника) не застосовується до правовідносин управління активами у виняткових випадках з особливостями, передбаченими цим Законом.

Суди попередніх інстанцій встановили, що КМУ згідно з розпорядженням від 23.05.2023 № 454-р «Деякі питання управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, у виняткових випадках» передав активи відповідача (відповідні частки у статутному капіталі ПрАТ) в управління ПАТ» у зв'язку з винятковим випадком у порядку, встановленому ст. 21-1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Крім того, КМУ доручив АРМА, одержаними від корупційних та інших злочинів, забезпечити передачу активів відповідно до п. 1 цього розпорядження згідно з актами приймання-передачі на період до усунення ризику збою та/або переривання функціонування активів, що може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій, і до завершення здійснення процесуальних заходів, а також доручив ПАТ та Міністерству оборони вжити відповідно до законодавства дієвих заходів, спрямованих на запобігання перериванню функціонування активів та/або ризику збою у постачанні природного газу, що може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій.

Таким чином у спірних правовідносинах управитель (третя особа - 2) під час здійснення повноважень власника таких активів (акцій) не зобов'язана погоджувати свої дії з власником таких активів (акціонером).

Тому позивач як власник арештованих акцій, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та у подальшому передано в управління АРМА за ухвалою суду та за розпорядженням КМУ у зв'язку з винятковим випадком (особлива процедура за ст. 21-1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»), не може посилатися на порушення свого права на управління, оскаржуючи рішення загальних зборів з відповідних підстав (неповідомлення власника акцій про проведення зборів, неврахування пропозицій останнього щодо порядку денного загальних зборів, ненадання можливості ознайомлення з інформацією та документами, необхідними для прийняття рішень з питань, включених до проєкту порядку денного загальних зборів тощо), оскільки до моменту зняття арешту, виключно управитель може реалізовувати корпоративні права, що виникають з частки.

З огляду на викладене, КГС ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій щодо відсутності порушення прав та інтересів позивача у спірних правовідносинах, що є підставою для відмови у задоволенні позову.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.03.2025 у справі № 910/7738/24 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/126020078>

3.2. Щодо юрисдикції спорів про поновлення на посаді директора, звільненого за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України

Недотримання вимог закону та установчих документів юридичної особи під час скликання і проведення загальних зборів товариства не може визнаватися порушенням прав колишнього директора товариства, який не є учасником товариства. У спорі про визнання недійсними рішень зборів учасників товариства вирішальним є

встановлення факту порушення цим рішенням прав та законних інтересів позивача саме як учасника товариства, тобто його корпоративних прав.

Вимога про поновлення на посаді директора після звільнення на підставі п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України має розглядатися у порядку цивільного судочинства.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 у справі за позовом скаржника до ТОВ, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача - ОСОБА_2, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача - ОСОБА_3, про визнання недійсним рішення загальних зборів, скасування реєстраційної дії/запису в ЄДР про державну реєстрацію змін відомостей про юридичну особу, поновлення на посаді директора.

В обґрунтування позовних вимог ОСОБА_1 послався на порушення його прав на тій підставі, що загальні збори учасників ТОВ не приймали рішення про припинення його повноважень директора товариства, позаяк у призначену дату вони не проводилися. Учасник Товариства ОСОБА_2 не дотримався процедури скликання загальних зборів, тоді як підписав протокол загальних зборів учасників із зазначенням у ньому рішень, які загальні збори не приймали, інформація про те, що ОСОБА_1 належним чином повідомлений про дату, час та місце проведення зборів не відповідає дійсності.

Рішенням господарського суду позов задоволено. Постановою апеляційного господарського суду скасовано рішення господарського суду та ухвалено нове рішення про відмову у задоволенні вимог про визнання недійсними оскаржуваних рішень загальних зборів Товариства та скасування оскаржуваної реєстраційної дії/запису. На підставі п. 1 ч. 1 ст. 231 ГПК України закрито провадження стосовно вимоги ОСОБА_1 про поновлення його на посаді директора Товариства, оскільки такий спір не підлягає вирішенню у порядку господарського судочинства.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що звільнення ОСОБА_1, який не є учасником Товариства, з посади директора відбулося на підставі п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України. Позивач оскаржує рішення загальних зборів Товариства з мотивів порушення процедури їх скликання і проведення.

Рішення загальних зборів учасників (акціонерів, членів) та інших органів юридичної особи є актами ненормативного характеру (індивідуальними актами), тобто офіційними письмовими документами, що породжують певні правові наслідки, які спрямовані на регулювання господарських відносин і мають обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин.

Недотримання вимог закону та установчих документів юридичної особи під час скликання і проведення загальних зборів товариства не може визнаватися порушенням прав тих осіб, які не є учасниками (акціонерами, членами) цієї юридичної особи.

У спорі про визнання недійсними рішень зборів учасників товариства вирішальним є встановлення факту порушення цим рішенням прав та законних інтересів позивача саме як учасника товариства, тобто його корпоративних прав.

Враховуючи, що ОСОБА_1 не був учасником ТОВ, КГС ВС погодився із висновком апеляційного господарського суду про те, що оспорюване рішення загальних зборів учасників Товариства не порушує прав ОСОБА_1, оскільки у ТОВ з ним відсутні корпоративні права.

КГС ВС зауважив, що питання щодо порядку скликання цих зборів не можуть визнаватися порушенням прав ОСОБА_1, адже він не є учасником ТОВ. До того ж загальні збори учасників товариства, як вищий орган управління, наділені виключним правом обирати та звільняти з посади директора, як виконавчого органу товариства у будь-який час та з будь-яких підстав.

Оскільки позивач не є носієм корпоративних прав та учасником корпоративних правовідносин з Товариством, то оспорюване рішення загальних зборів його прав не порушує і відповідно про поновлення його прав не йдеться. Як наслідок, відсутня підстава задоволення позовної вимоги про скасування реєстраційної дії/запису у реєстрі.

КГС ВС відзначив, що ОСОБА_1 у цій справі оскаржує рішення загальних зборів товариства про його звільнення за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків, за наслідком прийняття якого товариство видало наказ про його звільнення з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України.

У спорі, що вирішується Лохвицьким районним судом Полтавської області, ОСОБА_1 оскаржує цей наказ, у тому числі разом з вимогою про зміну підстав звільнення з п. 1 на п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України.

Натомість у справі, що розглядається, позивач заявив вимогу про поновлення його на посаді директора товариства. Тому з урахуванням звільнення ОСОБА_1 з посади директора товариства за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України, така вимога належить до розгляду у порядку цивільного судочинства, адже цей наказ видано на виконання рішення загальних зборів Товариства, у якому не зазначено про припинення повноважень директора ОСОБА_1 саме за п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, постанову апеляційного господарського суду без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.02.2025 у справі № 917/2138/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125495803>

3.3. Щодо визнання недійсним акта приймання-передачі майна до статутного капіталу ТОВ як фраздаторного правочину

Правочин щодо внесення майна до статутного капіталу товариства може бути визнаний недійсним як фраздаторний, якщо він вчинений боржником/поручителем

з метою уникнення звернення стягнення на його майно кредитором. Передача майна боржником/поручителем до статутного капіталу товариства без набуття статусу учасника та при невідображенні такого внеску в статутному капіталі свідчить про безоплатне відчуження майна на шкоду інтересам кредиторів, а також суперечить принципам розумності та добросовісності.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 у справі за позовом Банка до ОСОБА_1, ТОВ, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів: Приватний нотаріус, ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання недійсним рішення загальних зборів, акта приймання-передачі та скасування державної реєстрації права власності.

В обґрунтування позовних вимог позивач стверджував, що акт приймання-передачі додаткового внеску в статутний капітал ТОВ у негрошовій формі, укладений між ТОВ та ОСОБА_1 є фраздаторним правчином, оскільки вона відчужила належне їй майно шляхом його передачі до статутного капіталу ТОВ з метою уникнення відповідальності перед кредитором за кредитними договорами.

Рішенням господарського суду позов задоволено частково; визнано недійсним акт приймання-передачі додаткового внеску в статутний капітал ТОВ; скасовано рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, в іншій частині позову відмовлено.

Суд апеляційної інстанції, встановив, що спірний об'єкт нерухомості, який є предметом оспорюваного Банком правочину, належав відповідаці-1 та її чоловікові на праві спільної сумісної власності, відтак за висновком апеляційного суду, суд першої інстанції, не залучивши до участі у справі ОСОБА_3, прийняв рішення про права та інтереси не залученої до участі у справі особи (чоловіка відповідачки -1), що є обов'язковою підставою для скасування судового рішення в силу положень п. 4 ч. 3 ст. 277 ГПК України. Постановою апеляційного господарського суду рішення господарського суду скасовано та ухвалено нове рішення, яким позовні вимоги задоволено частково. Визнано недійсним акт приймання-передачі додаткового внеску в статутний капітал ТОВ у негрошовій формі, укладений між ТОВ та ОСОБА_1. Скасовано рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень. В іншій частині позову відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що фраздаторні угоди – це угоди, що завдали шкоди боржнику (як приклад, угода з метою виведення майна). Мета такого правочину в момент його укладання є прихованою, але проявляється через дії або бездіяльність, що вчиняються боржником як до, так і після настання строку виконання зобов'язання цілеспрямовано на ухилення від виконання обов'язку.

Фраздаторним правчином може бути як оплатний (договір купівлі-продажу), так і безоплатний договір (договір дарування), а також може бути як односторонній, так і двосторонній чи багатосторонній правочин.

Формулювання критеріїв фраздаторності правочину залежить від того, який правочин на шкоду кредиторі використовує боржник для уникнення задоволення їх

вимог. Зокрема, але не виключно, такими критеріями можуть бути: момент вчинення оплатного відчуження майна або дарування; контрагент, з яким боржник вчинив оспорювані договори (родичі боржника, пов'язані або афілійовані юридичні особи); щодо оплатних цивільно-правових договорів важливе значення має ціна (ринкова, неринкова ціна), і цей критерій має враховуватися.

Учинення власником майна правочину на шкоду своїм кредиторам може полягати як у виведенні майна боржника власником на третіх осіб, так і у створенні преференцій у задоволенні вимог певного кредитора на шкоду іншим кредиторам боржника, внаслідок чого виникає ризик незадоволення вимог інших кредиторів.

Вчинення власником майна правочину з розпорядження належного йому майна з метою унеможливити задоволення вимоги іншої особи - стягувача за рахунок майна цього власника може бути кваліфіковане як зловживання правом власності, оскільки власник використовує правомочність розпорядження майном на шкоду майновим інтересам кредитора.

КГС ВС відзначив, що можливість оскарження такого (франдаторного) правочину особою (не стороною правочину), чий майнові інтереси порушує правочин, якщо ця особа доведе, що власник майна уклав договір та відчужив за ним майно, свідомо погіршивши свій майновий стан з метою уникнення відповідальності перед кредитором, та зазначив, що належним способом захисту прав чи інтересів відповідного кредитора є повернення сторін у первісний стан, тобто відновлення ситуації, яка існувала до цього.

Оскаржуючи правочин з підстав його франдаторності, позивач повинен навести вагомі докази того, що майно було відчужене, наприклад, за явно заниженою ціною, або взагалі безвідплатно, тобто що відчужувач не набув у зв'язку з таким продажем майнових благ.

Враховуючи, що критеріями для кваліфікації правочину як франдаторного можуть бути і виключення з загального правила стосовно настання строку виконання зобов'язання за умови доведення, що боржник розумів, що має заборгованість або ж дії, що вчиняються боржником до настання строку виконання зобов'язання спрямовані на ухилення від виконання обов'язку зі сплати боргу, КГС ВС погодився із висновком суду апеляційної інстанції, що в такому випадку настання строку виконання поручителем взятого на себе забезпечувального зобов'язання не впливає на мету франдаторного правочину.

Суд апеляційної інстанції встановив, що, передавши до статутного капіталу ТОВ, який згідно ЄДР становить 15 000 грн, спірне нерухоме майно вартістю 1500000 грн, ОСОБА_1 не стала учасником товариства і статутний капітал цього товариства не збільшився за рахунок внеску відповідачки.

Згідно з інформацією з ЄДР засновником (учасником) станом на 08.06.2023 ТОВ є лише ОСОБА_7, розмір частки якого є 15 000 грн, який є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи, відсоток частки статутного капіталу в юридичній особі, якого становить 100 %.

Встановлені обставини свідчать про реальну безоплатну передачу ОСОБА_1 спірного нерухомого майна, вартістю 1500000 грн, у власність іншій особі – ТОВ на шкоду майновим інтересам кредитору – Банку з метою унеможливити задоволення вимог Банку за кредитними договорами, забезпеченими договорами поруки, укладеними між позивачем та відповідачкою 1.

КГС ВС зазначив, що поведінка боржника, у цьому випадку поручителя, який має солідарний обов'язок перед кредитором за виконання забезпечених зобов'язань, має відповідати критеріям розумності, що передбачає, що кожне зобов'язання, яке правомірно виникло, має бути виконане належним чином, а тому кожен кредитор має право розраховувати, що усі існуючі перед ним зобов'язання за звичайних умов будуть належним чином та своєчасно виконані. Добросовісний боржник, у цьому випадку поручитель, який має солідарний обов'язок перед кредитором за виконання забезпечених зобов'язань, повинен мати на меті добросовісно виконати усі свої зобов'язання, а в разі неможливості такого виконання – надати справедливе та своєчасне задоволення (сатисфакцію) прав та правомірних інтересів кредитора.

З огляду на викладене КГС ВС погодився з висновками судів про задоволення позовної вимоги щодо визнання недійсним акта приймання-передачі додаткового внеску у статутний капітал ТОВ у негрошовій формі, укладеного між ТОВ та ОСОБА_1.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, постанову апеляційного господарського суду без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.03.2025 у справі № 910/17461/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125946814>

4. Справи щодо земельних відносин та права власності

4.1. Щодо неможливості відчуження з державної в комунальну або приватну власність земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології місцевого значення

Земельна ділянка, на якій знаходиться пам'ятка археології місцевого значення, відноситься до категорії земель історико-культурного призначення, на які поширюється встановлена законодавством заборона щодо їх відчуження з державної у комунальну або приватну власність. Правовий режим такої земельної ділянки не може відрізнятись від правового режиму самої пам'ятки археології та перебувати в приватній чи комунальній власності. Відчуження з державної власності земельної ділянки, на якій розташовані пам'ятки археології, фактично унеможлиблює здійснення державою права користування та розпорядження цими пам'ятками археології у зв'язку з невіддільністю пам'ятки археології від земельної ділянки, на якій вона розташована.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ у справі за позовом прокурора в інтересах держави в особі обласної військової державної адміністрації до селищної ради, скаржника, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору,

на стороні позивача – Управління містобудування та архітектури обласної військової адміністрації, про усунення перешкод в користуванні земельною ділянкою, визнання недійсним договору, скасування реєстраційних дій, повернення земельної ділянки.

Позовні вимоги прокурора тим, що оформлення права комунальної власності на земельну ділянку історико-культурного призначення за селищною радою та надання її в оренду ТОВ суперечить вимогам законодавства у сфері охорони культурної спадщини, зокрема положенням Закону України «Про охорону культурної спадщини» та ЗК України.

Спільна земельна ділянка у 1977 році була включена до списку пам'яток археології місцевого значення – поселення трипільської культури IV–III тис. до н. е. У 2004 році було укладено охоронний договір використання пам'ятки виключно під екскурсійно туристичні цілі, яка в 2013 році зареєстрована в Державному земельному кадастрі як земельна ділянка історико-культурного призначення, про що свідчать і дані поземельної книги.

У 2013 році між сільрадою та ТОВ укладено договір на обробіток, збереження та оренду зазначеної земельної ділянки, право оренди на яку зареєстровано у 2023 році.

Предметом розгляду у справі були питання правомірності набуття у власність селищною радою спірної земельної ділянки та передання її в оренду ТОВ з підстав того, що на спірній земельній ділянці знаходиться пам'ятка археології місцевого значення, у зв'язку з чим вона належить до категорії земель історико-культурного призначення, яка може перебувати виключно у державній власності.

Господарський суду рішенням, залишеним без змін згідно з постановою апеляційного господарського суду, позов задовольнив. Суди, задовольняючи позовні вимоги, виходили з того, що на спірній земельній ділянці знаходиться пам'ятка археології місцевого значення, у зв'язку з чим вона належить до категорії земель історико-культурного призначення.

ОЦІНКА СУДУ

За змістом ч. 1 ст. 53 ЗК України до земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби.

У пункті 3 розділу X «Прикінцеві положення» Закону України «Про охорону культурної спадщини» визначено, що об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», визнаються пам'ятками відповідно до цього Закону.

КГС ВС зазначив, що за встановленими обставинами справи, суди першої та апеляційної інстанцій, задовольняючи позовні вимоги, виходили з доведеності факту розташування на спірній земельній ділянці пам'ятки археології місцевого значення, що свідчить про її належність до категорії земель історико-культурного призначення, на які поширюється встановлена законодавством заборона щодо їх відчуження з державної у комунальну або приватну власність.

Відповідно до ст. 53, 54 ЗК України та ст. 34 Закону України «Про охорону культурної спадщини» такі землі можуть перебувати лише у державній власності.

КГС ВС зазначив, що відповідно до практики ВП ВС відчуження або передача цих земель у приватну чи комунальну власність суперечить закону, оскільки пам'ятки археології є невід'ємними від відповідних земельних ділянок.

Відповідно до ст. 54-1 ЗК України на такі земельні ділянки накладаються спеціальні обмеження, що забороняють будь-яку діяльність, яка може завдати шкоди об'єкту культурної спадщини. Відомості про ці обмеження підлягають внесенню до Державного земельного кадастру.

Водночас згідно з ч. 6 ст. 17 ЗК «Про охорону культурної спадщини» усі пам'ятки археології є виключно державною власністю. Землі, на яких вони розташовані, підлягають вилученню або викупу у державну власність.

Зважаючи на це, КГС ВС зауважив, що земельна ділянка, на якій розташована пам'ятка археології – поселення трипільської культури IV–III тис. до н. е., відноситься до земель історико-культурного призначення, яка може перебувати виключно у державній власності.

КГС ВС дійшов висновку, що земельна ділянка, на якій знаходиться пам'ятка археології, не може мати відмінний правовий режим від самої пам'ятки, що унеможлиблює її передачу у приватну власність. Перебування таких земель у володінні юридичних чи фізичних осіб є незаконним.

За результатами розгляду касаційну скаргу залишено без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.03.2025 у справі № 902/546/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125732611>

4.2. Щодо недопустимості вилучення об'єктів спільної власності територіальних громад без згоди відповідних громад або рішень їхніх рад, крім випадків, передбачених законом

Об'єкти права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст району та області, управління якими здійснюють районні та обласні ради, не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо зазначених територіальних громад або відповідних рішень рад чи уповноважених ними органів, за винятком випадків, передбачених законом, зокрема абзацом 3 пункту 10 Розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

КГС ВС розглянула касаційну скаргу Бобринецької міської ради у справі за позовом Кетрисанівської сільської ради до скаржника, Кропивницької районної ради, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів Бобринецька районна рада області, про визнання протиправними та скасування актів місцевого самоврядування, припинення речового права.

Предметом судового розгляду є оскарження правомірності передачі у 2021 році комплексу будівель, що знаходиться на земельній ділянці, зі спільної власності територіальних громад колишнього Бобринецького району до комунальної власності Бобринецької міської ради. Передача відбулася на підставі рішення Кропивницької райради 2021 прийнятого в рамках процедури реорганізації Бобринецької районної ради, коли майно з 1997 року перебувало у спільному користуванні всіх територіальних громад району. Оскарженню підлягала саме процедура передачі, оскільки відчуження майна було здійснено без отримання згоди Кетрисанівської сільської громади, яка є співвласником спірного об'єкта, що суперечить вимогам законодавства про місцеве самоврядування

Господарський суд рішенням, залишеним без змін згідно з постановою апеляційного господарського суду, позов задовольнив. Судові рішення мотивовані недоведенням відповідачами тих обставин, що спірне нерухоме майно призначене для задоволення виключно потреби Бобринецької міської територіальної громади. Також суди виснували про відсутність доказів надання згоди Кетрисанівської сільської територіальної громади на відчуження на користь Бобринецької міськради спірного нерухомого майна.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що за загальним правилом, передбаченим ч. 8 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», об'єкти права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст району та області, управління якими здійснюють районні та обласні ради, не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо зазначених територіальних громад або відповідних рішень рад чи уповноважених ними органів, за винятком випадків, передбачених законом. Зокрема, але не виключно, до таких виняткових випадків, коли згода інших територіальних громад на передачу об'єктів права спільної власності не потрібна, належать передбачені аб. 3 п. 10 Розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» випадки, а саме: цілісний майновий комплекс підприємства, яке є спільною власністю територіальних громад району або області, окремі об'єкти (нерухоме майно, індивідуально визначене майно тощо) знаходяться на території конкретної місцевої територіальної громади та задовольняють виключно колективні потреби цієї територіальної громади.

Отже, визначати правову долю об'єктів комунальної власності, в тому числі тих, що перебувають у спільній власності сіл, селищ, міст та знаходяться в управлінні районної або обласної ради, шляхом прийняття відповідних рішень мають право безпосередньо територіальні громади сіл, селищ, міст або їх представницькі органи – відповідні місцеві ради, тоді як районна або обласна рада зобов'язана здійснювати повноваження щодо відчуження комунального майна зі спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст виключно у зазначених вище випадках, але водночас може (має право) здійснювати відповідні повноваження у випадку надання районній або обласній раді на підставі ч. 2 ст. 10 Закону України «Про місцеве

самоврядування в Україні» таких повноважень відповідними радами, які представляють інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Суди попередніх інстанцій встановили, що спірний комплекс будівель належить до спільної власності територіальних громад сіл та міста Бобринецького району, а відповідачі не довели, що цей комплекс задовольняє потреби виключно Бобринецької міської територіальної громади.

КГС ВС виснував, що оскільки у цій справі суди встановили, що спірне нерухоме майно перебувало у спільній власності територіальних громад сіл та міста Бобринецького району, а одним із його співвласників була територіальна громада села Кетрисанівка, представницьким органом якої є позивач у справі, то їх висновок про те, що в результаті прийняття рішення Кропивницької райради у 2021 без отримання згоди позивача територіальна громада села Кетрисанівка втратила своє право спільної власності на спірне майно та на розпорядження ним, є правомірним, як і висновок, що передача спільного майна у спірних правовідносинах відбулася з порушенням вимог ч. 2 ст. 10, ч. 8 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, судові рішення попередніх інстанцій – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 912/1899/23 від 05.03.2025, можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125768896>.

4.3. Щодо оформлення права користування земельною ділянкою співвласниками багатоквартирного будинку в межах, необхідних для його обслуговування

Розмір та конфігурація земельної ділянки, що підлягає переходу у користування співвласників багатоквартирних будинків повинен визначатися на підставі землевпорядної документації, яка враховує фактичні параметри всіх об'єктів, запланованих для будівництва, їх прибудинкову територію та територію, необхідну для забезпечення обслуговування будинків і потреб його мешканців.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСББ у справі за позовом ОСББ до Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області (далі – ГУНП), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача – обласна державна адміністрація (далі – ОДА), про скасування права постійного користування на земельну ділянку.

У 2008 році управлінню МВС України в Чернівецькій області надано Державний акт на право постійного користування спірною земельною ділянкою із визначеним цільовим призначенням – для будівництва та обслуговування 45-квартирного житлового будинку. У 2018 році внаслідок ліквідації територіальних органів МВС спірна земельна ділянка була передана ГУНП у постійне користування, а надалі були видані містобудівні умови та обмеження, де було враховано розміщення

існуючого житлового будинку, замінено на заблокованого 81-квартирного житлового будинку.

З моменту набуття мешканцями 45 квартирному будинку права власності на квартири та введення в експлуатацію житлового комплексу земельна ділянка, на якій розташований будинок, фактично утримується та експлуатується співвласниками.

Предметом спору є наявність правових підстав для припинення права постійного користування спірною земельною ділянкою, що належить ГУНП, та визнання такого права за ОСББ. Позивач обґрунтовує свої вимоги тим, що зазначена земельна ділянка фактично перебуває у постійному користуванні ОСББ (мешканців 45 квартирному будинку) з моменту державної реєстрації права власності співвласників на розташоване на ній нерухоме майно. Водночас у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно ця земельна ділянка продовжує бути зареєстрованою за ГУНП.

За рішенням господарського суду, залишеним без змін у постанові апеляційного господарського суду, в задоволенні позову відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що, досліджуючи наявність підстав для припинення права постійного користування спірною земельною ділянкою, яке належить ГУНП, та визнання такого права за ОСББ відповідно до ст.ст.141, 143 ЗК України, суди встановили відсутність належних, допустимих та достовірних доказів, що свідчать про використання ГУНП спірної земельної ділянки не за цільовим призначенням або про наявність інших підстав для примусового припинення прав на земельну ділянку, передбачених ст. 143 ЗК України.

КГС ВС зазначив, що право співвласників багатоквартирного житлового будинку на оформлення правовідносин щодо користування земельною ділянкою виникло не на підставі рішення Ради у 2008 (акт про надання в користування ділянки ГУНП), а як наслідок набуття мешканцями будинку права власності на квартири після введення в експлуатацію 45-квартирного житлового будинку та створення ОСББ.

Відповідне право випливає з положень п. 6 ст.1 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», ст. 382 ЦК України та статей 42, 92 ЗК України, які регулюють питання володіння та користування земельною ділянкою, що обслуговує багатоквартирний житловий будинок.

КГС ВС виснував, що рішення Ради про передачу МВС України спірної земельної ділянки було спрямоване на надання землі з метою будівництва житлових об'єктів. Водночас у цьому рішенні не зазначено, що земельна ділянка виділялася саме відповідно до фактичних параметрів збудованого будинку першої черги, які були затверджені в Декларації про готовність об'єкта до експлуатації.

Так, розмір земельної ділянки, що підлягає переходу в користування співвласників багатоквартирних будинків, повинен визначатися на підставі земельпорядної документації, яка враховує фактичні параметри всіх об'єктів,

запланованих для будівництва, їх прибудинкову територію та територію, необхідну для забезпечення обслуговування будинків і потреб його мешканців.

Отже, оформлення співвласниками багатоквартирного будинку права на землю відбувається шляхом виготовлення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, тобто має місце формування нової земельної ділянки під нерухомістю, що не суперечить наведеним положенням земельного законодавства щодо формування земельних ділянок. Використання такого порядку оформлення прав на земельну ділянку за власником нерухомості не порушує і прав постійного землекористувача, оскільки не позбавляє його можливості самостійно оформити право на належну йому частину земельної ділянки, яка залишається після вилучення її частин, необхідних для обслуговування об'єктів нерухомості.

Розміри та конфігурація такої земельної ділянки визначаються на підставі відповідної технічної документації із землеустрою, яка подається для затвердження уповноваженому на прийняття такого рішення органу місцевого самоврядування (ст. 1 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»). Лише після оформлення такого права розміри і конфігурація земельної ділянки вважаються встановленими.

Одночасно ч. 4 ст. 42 ЗК України визначено, що розміри та конфігурація земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначаються на підставі відповідної землевпорядної документації.

При цьому КГС ВС зазначив, що спірна земельна ділянка є сформованою, а отже, відповідно до положень ст. 79-1 ЗК України становить самостійний об'єкт цивільних прав; виділялася вона для будівництва не лише житлового будинку позивача, який у проєктній документації визначено як будинок першої черги, а й для спорудження ще одного житлового будинку. У такий спосіб, право на спірну земельну ділянку після завершення будівництва повинні набути як мешканці житлового будинку ОСББ, так і мешканці будинку, який буде збудовано в майбутньому.

З огляду на те що ОСББ не виявило наміру очікувати завершення будівництва в повному обсязі, набуття ним права на земельну ділянку, на якій розташоване майно ОСББ, можливе лише з дотриманням порядку, передбаченого ст. 79-1 ЗК України, з урахуванням прав та інтересів інших землекористувачів.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.03.2025 у справі № 926/927/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125804590>.

5. Справи в інших спорах, що виникають з господарських правовідносин

5.1. Щодо можливості стягнення збитків у зв'язку з помилками в податковій накладній

Помилка в реквізитах податкової накладної не є нездоланною перешкодою для одержання покупцем податкового кредиту. За умови розумної і добросовісної поведінки покупця і продавця така помилка може і має бути виправлена.

Якщо ж покупець не включив до податкового кредиту відповідної суми ПДВ на підставі зареєстрованої податкової накладної продавця через помилки в ній, які є перешкодою для такого включення, і не повідомив своєчасно про помилку продавця, внаслідок чого покупець втратив право на податковий кредит, то слід вважати, що він зазнав збитків внаслідок власної бездіяльності, а тому такі збитки не можуть бути стягнуті з продавця.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ за позовом ПП до скаржника про стягнення збитків.

Між ПП (яке займається будівництвом доріг та автострад) як генеральним підрядником та ТОВ як субпідрядником укладено договір субпідряду, в межах цього договору відповідач здав, а позивач прийняв будівельні роботи загальною вартістю 8 235 006,50 грн (у тому числі з ПДВ 1 372 501,09 грн).

За фактом виконаних робіт були сплачені грошові кошти та оформлено акти виконаних будівельних робіт. Разом з тим на рахунок ТОВ у цей же період надійшли кошти від ПП за оплату боргу за рішенням суду, водночас було складено й зареєстровано податкову накладну.

Позовні вимоги ПП обґрунтовані тим, що ТОВ усупереч імперативним вимогам пункту 187.1 статті 187, пунктів 201.1, 201.7, 201.10 статті 201 ПК України не зареєстрував податкових накладних за правилом першої події (за фактом отримання послуг). Через порушення встановлених вимог (зокрема, помилки в датах оформлення податкових накладних та актів приймання-передачі робіт) позивача було позбавлено можливості включити суму ПДВ (1 372 501,09 грн) до податкового кредиту, що призвело до завданих збитків, які підлягають стягненню з ТОВ.

За рішенням господарського суду відмовлено в задоволенні позову. Апеляційний господарський суд постановою скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове, яким задовольнив позовні вимоги. Суд дійшов висновку, що помилки відповідача при складанні та реєстрації податкових накладних є суттєвими.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що доведення факту наявності збитків та їх розміру, а також причинно-наслідкового зв'язку між правопорушенням і збитками покладено на позивача. Причинний зв'язок як обов'язковий елемент відповідальності за заподіяні збитки полягає в тому, що шкода повинна бути об'єктивним наслідком поведінки завдавача шкоди, отже, доведенню підлягає факт, що протиправні дії заподіювача є причиною, а збитки є наслідком такої протиправної поведінки.

Чинне законодавство не передбачає реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних покупцем послуг, а тому з огляду на положення ст. 201 ПК України саме на відповідача покладено обов'язок скласти та зареєструвати в Єдиному реєстрі

податкових накладних податкові накладні та/або розрахунки коригування до таких податкових накладних.

Водночас колегія суддів зазначає, що помилка в реквізитах податкової накладної не є нездоланною перешкодою для одержання покупцем податкового кредиту, у ст. 192 ПК України встановлено порядок корегування податкових зобов'язань та податкового кредиту.

КГС ВС зауважив, за умови розумної і добросовісної поведінки покупця і продавця помилка в реквізитах податкової накладної може і має бути виправлена.

Отже, якщо покупець не включив до податкового кредиту відповідну суму ПДВ на підставі зареєстрованої податкової накладної продавця через помилки в ній, які є перешкодою для такого включення, то покупець, проявляючи розумну дбайливість та враховуючи інтереси, зокрема, іншої сторони, має своєчасно повідомити про помилку продавця. Останній, своєю чергою, дізнавшись про допущену помилку, має невідкладно скласти і зареєструвати розрахунок коригування до податкової накладної, не пов'язаний зі зміною суми компенсації вартості товарів / послуг.

КГС ВС виснував, якщо ж покупець не включив до податкового кредиту відповідної суми ПДВ на підставі зареєстрованої податкової накладної продавця через помилки в ній, які є перешкодою для такого включення, і не повідомив своєчасно про помилку продавця, внаслідок чого покупець втратив право на податковий кредит, то слід вважати, що він зазнав збитків внаслідок власної бездіяльності, а тому такі збитки не можуть бути стягнуті з продавця.

Колегія суддів зазначила, що апеляційний суд не встановив наявності доказів, які безумовно підтверджують обставини неможливості зареєструвати податкові накладні ПП чи виправити допущені у них помилки, а також доказів, які беззаперечно свідчили б про неможливість включення позивачем спірної суми ПДВ до податкового кредиту та зменшення податкових зобов'язань з податку на додану вартість.

Враховуючи викладене, КГС ВС, погоджуючись із висновками суду першої інстанції, дійшов висновку, що позивач, заявляючи вимогу про стягнення збитків, які складають суму ПДВ, що може бути включена до складу податкового кредиту поза межами фіскального контролю та обліку, намагається фактично отримати ці кошти (можливу суму податкового кредиту, на яку він має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду), не в порядку, встановленому в ПК України, а безпосередньо шляхом стягнення цієї суми як збитків з відповідача.

Разом з тим колегія суддів зазначає про помилковість висновку господарського суду першої інстанції про наявність правових підстав для застосування до спірних правовідносин приписів пункту 187.7 ст. 187 ПК України, які поширюються на правовідносини з оплати послуг за рахунок бюджетних коштів. Проте в цьому випадку такий висновок не призвів до неправильного вирішення спору у цій справі господарським судом першої інстанції.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу задоволено, постанову апеляційного суду скасовано, а рішення суду першої інстанції про відмову в задоволенні позову залишено в силі.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.02.2025 у справі № 906/41/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reestr.court.gov.ua/Review/125589366>.

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР за березень 2025 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду, судові палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду. Київ, 2025. – 30 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 @supremecourt_ua

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua